

UBL: BKNOOG 181

Baehenwoogen
181.

18101

DE HISTORIE

VAN DE DEERLIJKE

DESTRUCTIE EN ONDERGANG

DER STAD

JERUZALEM,

door den Keizer VESPASIAAN.

Met vele en verscheidene geschiedenissen der Joden.

Van nieuws overgezien en verbeterd.

DEVENTER,

Sneldruk van P. DE LANGE, Nieuwe Markt.

De deerlijke destructie en ondergang der stad Jeruzalem.

Omtrent veertig jaren nadat onze lieve Heere Jezus gekruist was van de selle Joden, regeerde Vespasiaan, de mogende Keizer van Rome, van Almangien en van Lombardijen, en was een geweldig heer van Jeruzalem, en van alle Joodsche en heidensche landen.

Deze Vespasiaan vastte zeer gaarne, en deed zijne Afgoden groote eere en reverentie, hij was in zijnen tijd de allergrootste heer van de wereld want hem alle de heeren meestendeel ten dienste moesten komen als hij 't gebod. En hij had eenen vromen, edelen en wijzen Zoon. Titus geheeten, die zeer magtig was van goede. Deze Titus dwaalde ook van den regten weg des Christen geloofs, en aanbad de Afgoderij, gelijk Vespasiaan zijn vader, want door subtilheid des duivels uit de helle, was meestendeels de geheele wereld den Afgoden onderdanig. Maar onze lieve Heere, die den onnatuurlijken dood gestorven is, om het menschelijke geslachte van den eeuwigen dood te verlossen, heeft voor Vespasiaan en voor diens onderzaten zijn dierbaar bloed niet willen verloren doen zijn, en heeft hem eene vreesselijke ziekte toegezonden, om hem van de Afgoderij te trekken, van welker ziekte zijn geheele aangezicht en baard doorvreten en vervuld werd, waarom hij en zijne onderzaten zeer droevig waren. En zij deden de beste medicijnen voor hem komen die zij vinden konden, maar het hielp niet; en de meesters zeide, dat hem niemand helpen konde, dat alleen de gratie der Goden.

Hoe de Keizer Vespasiaan geheel Lazarus werd, van de ziekte die hem onze lieve Heer toegezonden had.

De ziekte was zoo zeer in Vespasianus ligchaam, dat hij geheel Lazarus werd, hij kon op zijne voeten gaan noch staan, en moest van groote pijn te bedde liggen. Binnen dezen tijd dat Vespasiaan de Keizer aldus ziek te bedde was liggende, zoo kwam binnen Rome een van onzen Heere's Discipelen, geheeten Clement, dewelke door de vreeze des Keizers en de Romeinen niet had durven prediken 't heilig Euangelium, noch het Christen geloove, maar hij verstoutte zich op dien tijd, en predikte den Romeinen het woord Gods, en het heilig Christen geloove, waardoor hij veel lieden bekeerde. Des Keizers Seneschaal was ook met de andere lieden gekomen ter Sermoene des heiligen mans Clement, en aanhoorde het Sermoen zeer naarstiglijk, en hij bekeerde zich tot het heilige Christen geloove, aanroepende Christus met ootmoedig harte. En het Sermoen gedaan zijnde, ging hij tot zijnen heere den Keizer Vespasiaan, dien hij te bedde vond liggen, zeer mismaakt van ligchaam. De Seneschaal ziende zijnen heere zoo deerlijk mismaakt, werd weenende en zuchtende. De Keizer dat zeinde, zeide tot hem aldus: Vriend, en ween niet meer; want onze goden mij de ziekte aangedaan hebben, en als 't hen lieden beliest dan zullen zij mij weder gezond maken. Toen zeide de Seneschaal: Heere! ik geloove niet, dat uwe goden eenige magt hebben, maar ik hebbe in

uws

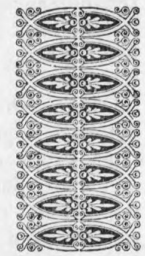
uws Vaders tempel hooren zeggen dat te Jeruzalem een Heilig Propheet plag te regeeren, die men noemde Jezus van Nazareth, en hij deed in zijn leven menig schoon mirakel; want hij genas die besmet waren, gelijk gij zijt. De blind waren maakte hij ziende, de dooven deed hij hooren, de zieke menschen maakte hij gezond, de stommen maakte hij sprekende, de dooden deed hij verrijzen, en hij genas ale degenen die hem van goeder harten aanriepen.

Maar de Joden benijdden hem zoo zeer om de groote mirakelen die hij deed, dat zij hem kruisten en ter dood bragten, onverdient en zonder schuld, en Pilatus uw Provoost verwees hem ter dood. En ik heb hooren zeggen, dat hij ten derden dag verrees van den dood, en klom daarna ten Hemel, en zit ter rechterhand zijns Vaders. En ik heb hooren zeggen, die 't geluk verkrijgen konde, dat hij zijn ligchaam aanraakte, die zoude genezen zijn van zijne kwalen, hoedanig ze ook waren, indien hij goed vertrouwen in den Heiligen Propheet had. Daarom dunkt mij, lieve genadige heere, moogt gij wat krijgen dat zijn heilige ligchaam geraakt heeft, gij zoudt genezen van uwe groote ziekte. Toen vroeg hem de Keizer: aanbad en geloofde de Propheet ook aan onze goden? En de Seneschaal antwoordde: Heere! hoe kunt gij vragen of peinzen, dat de Heilige Propheet uwe goden aanbidden zoude, want ik heb hooren zeggen, dat hij God van het Hemelrijk is, en in de wereld is gekomen om het menschelijke geslacht door zijnen dood te verlossen. Ook heb ik hooren zeggen, dat hij, toen hij in dezen wereld regeerde, twee en zeventig Discipelen had, die met hem gingen, uit dewelken er hij twaalf voor zijne geheimste Vrien-

den koos, onder welke een was die men Judas noemde, en deze Judas verkocht hem, en leverde hem de Joden voor dertig penningen, 't welk alzoo (naar inhoud der Schriftuur) geschieden moest. En daarna berouwde het den voornoemden Judas, en wilde den Joden de dertig penningen wedergeven, hunlieden zeggende, dat hij misdään had. Maar de Joden wilden de penningen niet ontvangen; toen wierp de voornoemde Judas de penningen in den tempel, en verhing zich zelve uit desperatie en zijne ziel voer bij den Duivel in de helle. Daarom rade ik u, heer Keizer, dat gij tot Jeruzalem zendt, of men daar iets vinden konde dat des Heiligen Propheten ligchaam geraakt had, want daar door zult gij genezen, dat weet ik wel. Daarom zend daar heen zonder verzuim, anders zult gij niet genezen worden.

Hoe de Keizer Vespasiaan zijn Seneschaal tot Jeruzalem zond, om daar te zoeken eenig ding dat Jezus ligchaam geraakt had.

Toen de Keizer Vespasiaan deze woorden verstaan had, zeide hij tot de Seneschaal aldus: is 't alzoo gelijk gij gezegd hebt, zoo vertoef hier niet langer, maar bereid u, en neem van mijnen schat zoo veel als gij behoeft, en reis terstond naar de Stad Jeruzalem, om te vernemen en te beziën of gij daar iets vinden kunt dat den Heiligen Propheet geraakt heeft. En is 't alzoo dat 't de Heiligen Propheet gelieft mij gezond te maken, ik zal zijnen dood wreken, en geven dertig Joden om eenen penning, gelijk als hij om dertig penningen verkocht was. En ik wildat gij Pilato mijn Provoost zegt, dat het mij zeer mishaagt dat hij mij den tribut niet zendt,

zendt, dien hij mijnen Vader pleegt te geven, want hij mij in zeven jaren niet gegeven heeft. Heere, ik zal uw begeerte volbrengen, zeide de Seneschaal. En hij ging zich terstond bereidden en vier Ruiters en Schutknechten met hem, en nam van des Keizers goed zoo veel als hij behoefde, en reed over 't land naar de haven, geheeten Barletten, daar hij van de Burgers ontvangen werd, en van daar reed hij met zijn gezelschap zoo lang over berg en dal, dat zij te Tabers kwamen. En van daar voeren ze te scheep tot Cesareën, en reden voort over land tot in de Stad Jeruzalem, en logeerden aldaar in een goeden wijzen Jood zijn huis, die men Jacob noemde, en Vader was van Maria Jacobi, die onze Heer zeer beminde. Toen de Seneschaal en zijn gezelschap daar drie dagen geweest was, zeide Jacob tot henlieden aldus: mij dunkt dat gij edele en welgeborene lieden zijt, daarom bidde ik u dat gij mij zegt van wat land, en wie gij zijt, en waarom gij hier komt: want mag ik u in eeniger maniere helpen of raden, ik wil gaarne doen al wat ik kan. Toen antwoordde de Seneschaal zijnen waard, en zeide: Heer waard! mij dunkt gy een erbaar en geheim man zijt, daarom zal ik u de zaak te kennen geven daar ik mede belast ben. Weet dan

dat ik des Keizers van Rome Seneschaal ben, die uwen Heer is, en ook de mijne; dewelke met eene zware ziekte gekweld is, die men noemt de Lazerte, waar door hij zeer mismaakt is in zijn aangezicht, en is krank door alle zijne leden, zoo dat hij nog gaan noch staan kan, ja, ligt aan de voornoemde ziekte zeer krank te bedde: en men kan daar geene remedie tegen vinden, 't welk hem en zijne onderzaten zeer mishaagt, en waar door de ziekte alle dagen vermeerdert. En ik heb hooren zeggen, dat hier voorheen in deze stad een Heilige Propheet pleegt te regeeren, genaamd Jezus van Nazareth, wien de Joden ten onrecht ter dood bragten, welke Propheet voor zijn dood menig schoon mirakel deed, en ook na zijn dood, alzoo ik te Rome in den tempel heb hooren prediken. Daarom heb ik mijnen Heer den Keizer gezegd, dat mag hij eenig ding krijgen 't welk dien Heiligen Propheet aangeraakt had, dat hij van zijne ziekte haast genezen zoude. En daarom heeft hij mij gezonden, of ik iets daarvan krijgen konde, om 't tot hem te brengen. Daarom bidde ik u, mijn heer, wilt mij hier in eenigzins helpen, zoo als gij doen kunt, gij zult daarvoor groot loon van mijnen heer den Kei-

zer ontvangen. Zijt gij mij hierin behulpzaam, dan zal hij u een groot heer maken. Daarom bid ik u dat gij mij hier in helpen wilt; want ik zal tot mijnen heer niet wederkeeren voor dat ik iets gevonden heb van den Heiligen Propheet. Hierop vroeg hem zijnen waard Jacob aldus: mijn heer! zeg mij beliest 't u: aanbid de Keizer dezen Heiligen Propheet, en geloof gij in hem? Toen zeide de Seneschaal hij aanbid de Afgoden, en geloof in henlieden. Vriend zeide Jacob, gij moogt wel 't huiswaarts keeren, want 't en zij dat hij gelooft in den Propheet dien ik heb zien kruisigen, en dien ik zag dat Joseph van Arimathea van 't kruis deed, en begroef in een nieuw steenen graf, en daarna verrees op den derden dag, zoo en zal hij daardoor niet genezen, want ik hem zag, en hoorde zijne Discipelen bevelen, henlieden zeggende: gaat allen de wereld door, den menschen het heilige Euangelium prediken, en zegget hen: zoo wie in mijnen Name gelooft en gedoopt is, die zal zonden twijfel het onvergankelijke Rijk mijnes Vaders bezitten, om zich daar eeuwiglijk met mij te verblijden; maar wee hem, die in mijnen Name niet gelooft, of niet gedoopt is, want die zal ten eeuwigen dage verdoemd wezen. Daarom zegge ik u, dat de Keizer nimmermeer genezen zal, 't en zij dat hij eerst in dezen Heiligen Propheet gelooft, en hem aanbidt. Maar wil hij zulks doen, zoo zal hij terstond genezen, en dat wil ik bewijzen met een exempel van een der Vrouwen geheeten Veronica van Galileën, die zo erg melaatsch was, dat zij van alle lieden verstoten werd. Dit vrouwken had een zeer groot berouw en sterk geloof in den Heiligen Propheet.

En toen de Heilige Propheet aan het kruis hing, kwam dit Vrouwken onder den berg, daar 't kruis op stond en de Maagd Maria stond mede daar bij, met eene Discipel genaamd Johannes. En dit vrouwken durfde bij henlieden niet komen, voor dat ze de Moeder des Propheetes riep; maar zij stond van verre en weende bitterlijk. En toen de Maagd Maria dit vrouwken zoo jammerlijk zag weenen en schreijen, wenkte zij ze tot haar en zij kwam. Toen nam des Propheten Moeder den doek, dien het vrouwken op haar hoofd droeg, en zij spreidde dien op des Propheten gebenedijde aanschijn. En toen zij den doek wederom aftoog, bleef zijn aangezicht in den doek gefigureerd en geprint staan. Toen gaf de Maagd Maria het vrouwken haren doek weder. En zoo haast als de deugdame vrouwe Veronica den doek in hare hand nam, werd zij weder gezond, als of ze nooit ziek geweest was; en dezen doek heeft het vrouwken nog. Toen zeide de Seneschaal: Heere, ik geloof, dat gij waar zegt; daarom bid ik u, dat gij dat vrouwken zoekt, en laat ze met mij voor den Keizer gaan; want ik hoor, dat hij aan den heiligen Propheet wel gelooven zal, dien men Christus noemde, en zijn dood wreken. Jacob liet 't vrouwken Veronica terstond zoeken; toen zij voor hem kwam zeide hij haar, dat des Keizers Seneschaal om haar was gekomen en dat zij met hem moest gaan, om zijnen heer te genezen van de lazerij, daar hij zeer ziek van was, en dat zij haren doek moest medenemen, om hem daarmede te genezen. Veronica zeide: ik zal dat gaarne doen, om het Christen geloof te verheffen en verbreiden; want ik hoop hij mag genezen, dat

dat hij Christen zal worden met al zijne onderzaten. De Seneschaal verblijdde zich zeer over deze woorden en zeide Veronica, dat zij zich bereiden zoude om met hem naar Rome te reizen.

Hoe de Seneschaal Pilatus den tribuit afseichte, dien hij den Keizer schuldig was.

Na deze voorgenoemde woorden zeide de Seneschaal tot Jacob, zijnen waard, dat hij Pilatus wel wilde spreken. Toen ging Jacob met hem voor Salomo's tempel, waar zij Pitatus vonden, tot wien de Seneschaal aldus sprak: Pilatus! ik ben des Keizers Vespasiaan bodde, die uw heer en de mijne is. Hij gebiedt u door mij, dat gij hem tribuit zendt, dien gij hem schuldig zijt van acht jaren, en is zeer gram dat gij ze hem alle jaren niet gezonden hebt. Daarom zendt ze hem nu en ik zal u peis maken met hem. Toen Pilatus de woorden verstond, die hem de Seneschaal zeide, werd hij zeer toornig en antwoordde hem met een fellen moed; ik ben uwen heer niets schuldig, noch heb met hem iets te doen; daarom spoed u van hier te komen, of ik zal u van hier doen gaan.

Hoe de Seneschaal weder naar Rome keerde en leidde Veronica met hem.

Met deze woorden scheidde de Seneschaal van Pilatus en daecht weder naar Rome te keeren. Hij nam oorlof van Jacob, zijnen waard, en reisde met Veronica tot Acceron; van daar voerren ze te scheep, tot in de haven van Barti, waar de Seneschaal groote eere aangedaan werd van de burgers der stad. En toen zij daar een weinig gerust hadden, togen zij naar Rome, daar ze zeer

blijdelijk ontvangen werden. De Keizer was zeer blijde over de komst des Seneschaals; want hij groot verlangen had om hem te spreken, en op denzelfden tijd dat de Seneschaal kwam, had de Keizer alle heeren ontboden, om 's anderen daags zijnen zoon Titus de kroon over te geven, vermits hij, door zijne ziekte, niet regeeren kon. En binnen dezen tijd is de Seneschaal voor den Keizer gekomen, dien hij zeer ootmoediglijk groette. De Keizer vroeg hem terstond, of hij niets gevonden had, dat hem genezen kon. Gay, de Seneschaal, antwoordde hierop: Heere, dank en loof Jezus van Nazareth; want ik eene heilige vrouwe gevonden heb, die een doek heeft, daar zijn gebenedijd aangezicht ingeprent staat, en door haar geloof is zij gezond geworden van de Lazerij, daar zij te voren heel krank van was. Daarom lieve heer, bid tot God, dat hij u gezondheid verleen wil, en geloof in hem, of anders kunt gij nimmermeer gezond worden. Toen antwoordde de Keizer: ik geloof wel dat gij waarheid zegt. Doet mij Christus zooveel eere, dat hij mij gezondheid verleen wil, dan zal ik zijn dood zoo fellijk wreken, dat er nooit dergelijke gezien is; maar laat de vrouw met den doek voor mij komen. Heer, antwoordde de Seneschaal, morgen, als alle de Baronnen bij u vergaderd zijn, om het mirakel aan te zien, dan zal ik de vrouw tot u laten komen, opdat ook zij in Jezus mogen gelooven, door dat groot mirakel. En dan kunt gij uwen zoon, Titus, Keizer maken, als 't u beliest. Na deze woorden is de Seneschaal in zijne herberg gegaan, bij de heilige vrouwe Veronica, zeggende haar aldus: Vrouw, gij zult den Keizer mogen zien; want hij begeert dat gij voor hem komt; daar-

daarom bid onzen lieven Heer, dat hij zijn mirakel aan hem laat geschieden, opdat hij en al zijn volk Christus wet aannemen mogen. Veronica, deze woorden verstaande, bad den gezondmaker Jezus in deze manier: O Heere! wil u verwaardigen uw mirakel aan dezen edelen en magtigen Keizer Vespasiaan te betoonen, hem van zijne ziekte gezond makende, opdat hij en al zijn Volk aan u mogen gelooven en in uwen Name het waarachtig Christen geloove aannemen. Na deze gebeden zag Veronica der staten waard en werd St. Clement ziende, die voorbij de deuren passeerde, en zij riep tot hem aldus: Broeder Clement, God zij met u. Toen St. Clement deze woorden hoorde, verblijdde hij zich, omdat zij van onzen lieven Heer sprak in des Seneschaals huis, alsook omdat zij hem met zijnen Naam noemde. Veronica zeide voorts tot hem: Broeder, zijt van mijne woorden niet verwonderd; want ik hoop dat Christus wet vermeerderd zal worden, en ik weet wel dat gij mij niet kent, ten zij dat ik u mijnen naam zeg. Ik ben die vrouw die gezondheid verkreeg onder het kruis Christi, door zijn heilig lijden en bloedvergieten. Dit is de doek, die zijne gebenedijde moeder Maria mij gaf, daar zijn gezegend aangezicht in geprent stond, en ik ben hier gekomen om den Keizer Vespasiaan met dien doek van zijne ziekte te genezen. Ik bid u, dat gij morgen met mij gaan wilt, om het heilig Christen geloof te prediken. Toen antwoordde St. Clement: het is bij de gratie Gods dat wij hier vergaderd zijn, ik zal gaarne met u gaan als 't u belieft; maar ik bid u dat gij mij uwen naam zeggen wilt. Ik heet Veronica, antwoordde zij. Toen zij een weinig te zamen gesproken hadden, scheidten zij van een, tot 's anderen daags.

Hoe de Seneschaal, St. Clement en de vrouw Veronica, voor den Keizer kwamen.

De Keizer wilde binnen dien tijd zijne afgoden niet aanbidden; want hij geen al te groot geloof meer in hen lieden had. En des anderen daags, toen alle zijne heeren en hovelingen vergaderd waren, deed de Keizer zijnen Seneschaal voor hem komen; met hem kwamen Veronica en St. Clement, dien zij den doek gaf, daar onzes lieven Heeren gebenedijde aanschijn ingeprent stond. Wanneer zij voor den Keizer kwamen, groette zij hem met groote reverentie, sprekende tot den Keizer aldus: Genadige heere! wil u verwaardigen dezen heiligen man aan te hooren, die een van Christi Discipelen is, en ik hoop, dat hij u wel genezen zal, als hij zijn sermoen zal gedaan hebben. Toen deed de Keizer alle zijne lieden zwijgen, opdat zij alle te zamen 't sermoen des heiligen mans St. Clement aanhooren zouden. De heilige man St. Clement klom terstond op eenen hoogen stoel en bestond het woord Gods te prediken, hetwelk de Keizer en alle die daar waren, zeer gaarne hoorden. En na het sermoen vielen St. Clement en Veronica op hunne knieën en baden onzen lieven Heer, dat hij den Keizer gezondheid verleenen wilde. Na het gebed ontblootte St. Clement den doek, toonde dien den Keizer en deed hem Christus (wiens aangezicht daar ingeprent stond) aanbidden. En zoodra als de Keizer dat gedaan had, werd hij gezond.

Hoe

Hoe St. Clement des anderen daags voor den Keizer predikte, en bad dat hij zich wilde laten doopen, met zijne onderzaten.

Des anderen daags 's morgens predikte St. Clement wederom voor den Keizer en zijne onderzaten, die hem zeer minnelijk audientie verleende. En na dat 't sermoen gedaan was, zeide Clement tot den Keizer Vespasiaan: mijn Heer! nadien dat Christus u gezond gemaakt heeft, zoo bid ik u vriendelijk dat gij u in zijnen naam laat doopen; want hij zelve den doop geordonneerd heeft. Toen gebod de Keizer alle zijne onderzaten, dat zij zich zouden laten doopen, en zeide tot Veronica: Vrouwe, ik ben grootelijks aan u verplicht, van dat gij om mijnen wille zoo zeer gearbeid hebt. Daarom begeer van mij alles dat gij hebben wilt, hetzij kasteelen of steden, ik zal 't u geven; want gij dat aan mij wel verdiend hebt. Veronica antwoordde den Keizer aldus: Heere, ik dank u zeer voor 't geen dat gij mij presenteert; maar ik bid u dat gij Clement geeft 't geen gij mij geven wilt. De Keizer was hierover te vreden en zeide tot Clement dat hij van hem begeeren kon wat hem belieft. En de heilige man St. Clement antwoordde: Heere, ik en begeer van u anders niet, dan dat gij vast en volstandig in 't Christen geloove blijft leven. Als de Keizer Vespasiaan deze woorden hoorde, zeide hij verder tot hem: Vriend Gods, ik wil dat gij een vader zijt van 't gansche Christenrijk, en ik begeer dat gij alle mijne landen door, 't Christen geloove zult prediken, en doopt ze allen die gedoopt willen zijn; maar ik en zal mij niet laten doopen,

voor dat ik Christus dood op de felle Joden gewroken zal hebben. En belieft 't onzen lieven Heere, dat ik weder in mijn land keere, zoo zal ik mij laten doopen met alle mijne onderzaten; dat beloof ik bij mijne keizerlijke kroon. En ik zal spoedig naar Jeruzalem trekken, om zijnen dood te wreken.

Hoe de Keizer Vespasiaan St. Clement Paus maakte.

Kort daarna maakte de Keizer St. Clement Paus van Rome, en deed eene kerk stichten, ter eere van St. Simon, en eenen altaar op twee pilaren slaan, waarop hij zeer kostbaar liet stellen het beeld van Veronica; ook deed hij kommen maken, om de lieden daarin te doopen. En St. Clement doopte Veronica, en deed menig schoon sermoen in de voornoemde kerk. Nadat dit aldus geordonneerd was, kwam de Seneschaal tot Vespasianus, en zeide: Heer Keizer, gij moogt wel blijde en vrolijk wezen, van dat u onze lieve Heere gezond gemaakt heeft: dies moet hij geloofd en gebenedijd wezen in der eeuwigheid. Maar nu zal ik u vertellen van de antwoorden, die mij Pilatus uw Provoost gaf, toen ik hem den tribut afeichte van uwent wege: hij zag zeer vergramd op mij en zeide, dat hij u geenens tribut schuldig was, en dat, indien ik langer in de stad bleef, hij mij zoude doen dooden; maar ik was zoo blijde, omdat ik een middel voor uwe gezondheid gevonden had, dat ik tegen hem niet langer sprak, maar ik dreigde hem met u, zeggende, dat gij hem verderven zoudt. En daar was een wijze Jood nevens hem, die tot hem zeide, dat de heilige Propheet gesproken had, dat

Jeruzalem eerlang verdistruceerd zoude worden, zoodanig, dat de eene steen op den ander niet zoude blijven liggen, en dat er zoo groote hongersnood zoude, dat de moeder haar kind zoude opeten. Toen Pilatus den voornoemden Jood deze woorden hoorde zeggen, werd hij zeer toornig op hem, en deed hem met harde woorden zwijgen. Daarbij, Heer Keizer! moogt gij Pilatus deugd bekenneu.

Hoe de Keizer zijn heir vergaderde en naar Jeruzalem toog.

De Keizer was zeer vergramd over de hoovaardige woorden, die Pilatus tot den Seneschaal gesproken had: hij ontbood terstond alle zijne onderzaten om naar Jeruzalem te trekken, dewelke met groote vigilantie zeer wel toegerust waren om te strijden. Binnen Rome vergaderde het getal van drie honderd duizend Ridders, behalven alle de anderen, die geene Ridders waren. De Keizer deed terstond dertig duizend galeijen en barken bereiden, in dewelke hij en alle zijne lieden, voor den wind en met spoed over de zee zeilden, en kwamen binnen vijf dagen in de haven van Akers: de burgers gaven de stad op, behoudens lijf en goed, en de Keizer ontving ze in genade.

Hoe de Keizer een kasteel beleegde, dat tusschen Akers en Jeruzalem stond.

En toen het heir binnen de stad van Akers sommige dagen gerust had, trok het door een sterk kasteel, genaamd: Iraphat, toebehoorende aan een wijzen Jood, dien men Jaffat de Jaffa noemde. Toen de Joden dit groote heir zagen,

hadden zij het gaarne opgegeven, maar de Keizer en wilde ze niet ontvangen, en zoodra als 't heir gereed was, viel er zoo een zware regen en waaide het zoo hard, dat zich niemand durfde roeren. Dit kasteel was zeer sterk, en wel voorzien van victualie; want de heer er van was een subtiel man, zijnde Jozef van Arimathea's eigen neef, die het kasteel gaarne had opgegeven; maar de keizer wilde het niet overnemen.

Hoe de Keizer 't kasteel won, en doodde al wat daar binnen was, uitgenomen Jaffat en Jozef zijn neef.

De Keizer deed het kasteel bestormen, en won het na veel strijden; toen liet hij alle Joden doodslaan die daar binnen waren, uitgenomen Jaffat de Jaffa en Jozef van Arimathea, met nog meer anderen, die in een kaverne onder de aarde, geloopt waren, en daar wel drie dagen leefden, zonder eten of drinken.

En toen de Joden zagen dat ze van honger sterven moesten, staken zij de een den anderen dood, uitgenomen Jaffat en Jozef zijn neef, die zulks niet doen en wilde, en toen Jaffat de Joden dus zag dood liggen, zeide hij tot Jozef: ik was heer van dit kasteel, en men rekende mij voor een wijs man, daarom ware het groote schande dat ik dus mijn lijf verliezen zoude, daarom laat ons uit deze hollen gaan, eer wij van honger sterven. Na deze reden vielen Jaffat en Jozef op hunne knieën, en Jaffat zeide aldus: Heer Keizer! ik was heer van dit kasteel dat gij hier zoo verdistruceerd hebt, en ik heb hooren zeggen dat gij naar Jeruzalem trekken wilt, om den dood Christi te wreken, die mijn groot-

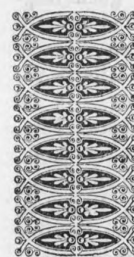
groote vriend was, en denwelke mijn neef van het kruis nam en legde hem in een nieuw steenen graf; daarom is 't zaak als gij naar de stad van Jeruzalem wilt, zoo behoeft gij onzen raad wel; want de stad zeer kwalijk is te winnen; daarom, lieve heer Keizer, wees ons genadig, dan zullen wij u getrouwelijk dienen en ten beste raden. De Keizer ontving ze in genade en liet hun eten geven. En de Keizer vraagde hun toen zij gegeten en gedronken hadden, of zij aan Christus geloofden. Zij antwoordden: ja. Toen heeft hij ze in zijne dienst genomen, om hem te raden als hij iets van nooden had.

Hoe de Keizer en Titus, zijn zoon, van het kasteel reisden, en hoe zij de stad Jeruzalem beleegden.

Na deze geschiedenis reisden de Keizer en Titus, zijn zoon, met het gehele heir tot voor de stad Jeruzalem, en belegerde het zeer sterk. Toen begon te genaken, dat onze lieve Heere

op den Palmdag weenende aldus gezegd had: ware 't u kennelijk wat u geschieden zal, gij zoudt weenen; doch gij en weet noch uur noch tijd, dat gij belegerd zult worden; voorwaar, de eene steen zal op den anderen niet blijven. En de moeder zal haar kind eten van gebrek der spijs.

Pilatus had den Keizer op dien tijd niet verwacht, en hield groote feesten binnen Jeruzalem, tot hetwelk Herodes zoon, Archilaüs, medegekomen was, zijnde een groote koning van Galileën, met nog vele andere joden, die insgelijks ter feest waren gekomen. En zoo haast als zij binnen Jeruzalem kwamen, werd het zulk ongunstig weder, dat niemand van hen allen uit de stad durfde gaan om naar huis te reizen. Als Pilatus en de andere joden zulk een groot heir voor de stad zagen liggen, stonden zij verbaasd en werden beschaamd. De Koning Archilaüs, merkende dat Pilatus zeer bedroefd was, sprak tot hem aldus: en zijt niet vervaard; want hier zijn vele stoute ridders en deze stad is

zoo sterk, dat menschen die niet winnen kunnen, en wij hebben proviant genoeg, daarom en wees niet vervaard, maar laten wij ons gaan wapenen en trekken tegen henlieden uit. Deze raad

dacht Pilatus goed, hij wapende zich met al zijn volk; maar des Keizers heir was zoo nabij de muren toen zij meenden uit te trekken, dat niemand van hen zoo stout was dat hij de poort durfde uitgaan;

gaan; maar allen keerden weder stadwaarts in, en sloten de poorten wel vast toe. Pilatus gebod dat een iegelijk steenen droeg op de muren der stad, om des Keizers heir daarmede te wederstaan, hetwelk alzoo gedaan werd. Toen gingen Pilatus en de Koning Archilaüs met dertig duizend gewapende mannen op de muren; Pilatus had een witte stok in zijne hand. Toen vraagde de Keizer zijnen Seneschaal, wie Pilatus was? De Seneschaal antwoordde: die de witte stok in zijne hand heeft is Pilatus. Toen riep de Keizer Vespasian tot Pilatus aldus: de edele heer, mijn vader, Augustus Cesar gaf u Jeruzalem te bewaren en maakte u Provoost, opdat gij zijne landen hier omtrent getrouwelijk bewaren en wel regeeren zoudt. Maar toen gij wist, dat hij dood was, bekendet gij de deugd niet, die hij u betoond heeft; want gij mij nooit den tribut gezonden hebt, dien gij hem alle jaren pleegt te zenden. Toen ik er mijnen Seneschaal om zond, wildet gij hem doen dooden en zeidet hem, dat gij van mij niets ter leen en hadt, dat ik Lombardiën en Almangiën wel bewaren moest, en gij zoudt Jeruzalem wel bewaren. Daarom wil ik, dat gij de poorten voor mij opdoet, om mijnen wil met u te doen en met alle degenen, die daar binnen zijn. Pilatus antwoordde, dat hij zich beraden zoude met zijne baronnen.

Hoe Pilatus en de Joden raad hielden in Salomons tempel.

Toen gingen Pilatus en de baronnen in Salomons tempel, en de koning Archilaüs sprak tot de baronnen aldus: wees voor den Keizer niet vervaard,

want hier zijn-zoo veel goede Ridder in de stad, als er in 't vierendeel van de wereld zijn; en het was groote zotternij ons te geven in des Keizers handen, om zijnen wille met ons te doen. Toen sprak Barabas, Pilatus Seneschaal, aldus: de koning Archilaüs zegt de waarheid, want het heir en kan niet langer voor de stad blijven, en dat bij gebrek van water; want zij geen water nader bij hebben dan in 't Duivelsbad, daar de steden Sodom en Gomorra in verzonken zijn, en het is een halve dagvaart van hier. Daarom raad ik u, dat gij u ontrekt, Pilatus. De koning Archilaüs en de andere baronnen hielden dezen raad voor goed en van groote waarde. Toen ging Pilatus met zijne Edelen op de muren en riep tot den Keizer aldus: Heer Keizer, keer weder te huiswaarts, en bewaar gij uwe landen, ik zal de stad Jeruzalem bewaren tegen u en tegen alle mijne vijanden, daarom spoed u van hier te komen, eer gij en al uw volk bedrogen wordt. De Keizer, deze woorden van Pilatus verstaande, antwoordde aldus: en vermaan mij van geen weg-reizen, maar geef mij de stad op, of ik zal ze met geweld innemen, eer ik van hier scheid, en doen u alle te zamen een harden dood sterven. Ik zal u de stad niet overgeven, sprak Pilatus, daarom keer weder naar uw land, of ik zal met u doen hetgeen dat gij met mij doen wilt. Hierbij lieten zij hunne reden. De Keizer ging in zijne tente en vertelde Titus, zijnen zoon, de woorden die tusschen Pilatus en hem geschied waren, waarover Titus zeer blijde was en zeide: gebenedijd zij God dat de valsche verrader geene genade begeert, en ik bid u zeer, lieve heer vader, dat gij zijner niet meer genadig

en

en zijt dan hij Jezus genadig was. En terwijl Titus en zijn vader aldus te zamen spraken, kwamen daar twee pasciers en zeiden tot den Keizer aldus: genadige heer, wij en weten niet wat te doen met uwe paarden en met uwe andere beesten; want zij bijna van dorst sterven, en wij vinden nader bij geen water, dan in 's Duivels rivier, daar de twee steden Sodom en Gomorra in verzonken zijn en welke een halve dagvaart van hier is; daarom en kan 't uw heir niet langer uithouden. De Keizer werd zeer bedroefd van deze tijding en vraagde daarop den raad van Jaffat de Jaffa en Joseph van Arimaihea, die hem zeiden: mijn heer, gij hebt veel ossen en buffels; doe er eenigen villen en dan het vleesch zouten; laat dan de vellen reinigen, schoonmaken en aan elkander naaijen, en doe ze dan in het dal van Josaphat spreiden; laat dan uwe sommiers het water halen uit des Duivels rivier en doe het in 't voornoemde dal op de vellen gieten, het en zal er niet door heen trekken, noch ook door de aarde stinken kunnen. Dit vond de Keizer goede raad te zijn, en hij deed wel tien duizend ossen, koeijen en buffels villen, het vleesch zouten, de vellen reinigen en ze aan elkander naaijen, en deed ze in het voornoemde dal spreiden, zeggende tot Jaffat en Joseph: bezorgt met u beiden, dat men water hale, waartoe ik last zal geven. Toen deden Jaffat en Joseph twee duizend sommiers komen, die al den dag water haalden uit 's Duivels rivier en bragten het in 't dal van Josaphat, tot dat het vol was. En het water bleef zoo goed als in menige fontein; want het onzen lieven Heer behaagde.

Hoe Pilatus, de Koning Archilaüs en de andere Ridder zich verwonderden, toen zij 't dal Josaphat vol water zagen.

En toen Pilatus, de Koning Archilaüs en die van Jeruzalem, het voornoemde dal vol water zagen, verwonderden zij zich zeer en werden beroerd. Toen berouwde het Pilatus, dat hij de stad niet had overgegeven. De Koning Archilaüs en Barabas, die hem geraden hadden de stad niet over te geven, spraken tot hem aldus: heer Pilatus, waarom zijt gij dus verslagen? Al bleef de Keizer nog zeven jaren voor de stad, hij kan ze ons niet afwinnen, want ze veel te sterk is. Jacob, deze woorden hoorende, zeide tot Pilatus: wij en mogen de stad niet langer ophouden tegen den Keizer; maar ik zal u goeden raad geven, wilt gij mij gelooven. Wat raad zoude het zijn? vroeg Pilatus. Heere, dat gij de stad den Keizer overgeeft, ik weet wel dat hij onzer genadig zal wezen. Toen antwoordde hem Pilatus zeggende: gij zijt verlaten; want gij onze wet verloochend hebt, daarom zijn wij schuldig, uwen raad altoos te versmaden; want ware de Keizer de stad magtig, gij zoudt de wet der Christenen aannemen, dat hebt gij wel bewezen, want gij hem Veronica, de valsche vrouw, gezonden hebt, dat zal ik op u wreeken. Pilatus deed hem terstond vangen en in eenen diepen kelder zetten, die onder 't groote paleis was. Toen Jacob in de gevangenis was, riep hij ootmoediglijk onzen lieven Heere aan, biddende dat hij hem daaruit verlossen wilde. Kort nadat hij zijn gebed uitgesproken had, kwam een Engel tot hem, daar hij in den kerker lag, waarvan

Ja.

Jacob zeer vervaard was, door de groote klaarheid, die hij in den donkeren kerker zag komen. De Engel sprak tot hem aldus: Jacob, zijt niet vervaard; want ik een Engel Gods ben, die u op zijn gebod uit den kerker kom verlossen, daar gij uw betrouwen in hem gesteld hebt, door hem van ganscher harte aan te roepen. Toen viel Jacob op zijne knieën en dankte onzen lieven Heere. En de Engel sprak tot hem andermaal en zeide: Jacob, ontbind u en verlos u van deze ketenen. Jacob antwoordde: mijne handen en voeten zijn zoo vast gebonden, dat ik ze niet ontbinden kan. En zoo haast als hij dat gesproken had, braken de ketenen, en vielen van zijne handen en voeten ter aarde. Toen nam hem de Engel bij de hand, leidde hem uit den kerker en zeide: vertrok in des Keizers heir, dat 't niemand van de Joden gewaar wordt. Daarna scheidde de Engel van hem. Als des Keizers dienaren hem in de tente zagen, meenden zij, dat het een verspieder was, en vingden hem.

Hoe de Seneschaal zijnen waard Jacob kende, en hem den Keizer te kennen gaf.

Als Gay, de Seneschaal, Jacob gevangen zag komen, werd hij hem kennende liep tot hem en kuste hem, en sprak tot den Keizer: mijn heere, zie hier den waard van Jeruzalem, die mij ter liefde van u, de goede vrouw Veronica wees, die u genezen heeft door de gratie Gods. De Keizer verblijdde over Jacobs komst, ontving hem zeer feestelijk en vroeg hem, hoe hij daar kwam en hoe hij uit Jeruzalem geraakt was; want hij had hooren zeggen, dat Pilatus hem had doen vangen. Toen vertelde Jacob

den Keizer, waarom Pilatus hem gevangen had. Als de Keizer zulks verstond, hield hij hem in zijnen raad met Jaffat en Joseph, en gebod, dat men hem al het heir door groote eer deed.

Hoe de Keizer raad hield met zijne Baronnen en wilde, dat Jacob de voorspraak doen zoude.

Kort daarna wilde de Keizer raad houden met zijne baronnen; hij deed Titus zijnen zoon, voor hem komen, en nam met hem Jaffat de Jaffa, Joseph van Arimathea en Jacob, met nog dertig Baronnen, die van zijne geheimste raden waren, en sprak tot hen aldus: gij heeren, ik heb u hier vergaderd, opdat gij mij raad zoudt geven, wat wij met deze stad doen zullen; allereerst begeer ik, dat Jacob ons zegt, hoe 't in de stad is. Toen zeide Jacob: mijn heer, ik zal u de waarheid zeggen; weet dat binnen Jeruzalem zeer weinig victualie is, en daar is veel volks binnen; daarom kunnen zij de stad niet lang tegenhouden. Toen wij voor de stad kwamen, hielden zij een feest, dat zij gewoonlijk alle jaren houden en waarom het meerendeel der Joden kwamen; en sints dien tijd is er niemand uit de stad gegaan mannen noch vrouwen; er zijn sommige plaatsen daar zij wel uit de stad zouden vliegen; daarom zou ik u raden diepe grachten om de stad te doen graven, opdat ons niemand uit de stad ontsloope. Dit dacht de Keizer en zijne Baronnen goeden raad te wezen, en de Keizer deed terstond uit 't heir ontbieden allen die graven konden. En daar kwamen er wel vijf duizend. Toen gebod de Keizer hunlieden diepe grachten rondom de stad Jeruzalem te graven en beval Jacob, Jaffat

en Josef, dat ze de werklieden zouden wijzen, waar ze de grachten graven zouden. Toen zeiden ze tot den Keizer: heer Keizer, de werklieden moeten volk hebben, die ze beschermen voor die van de stad, als zij werken. En de Keizer gaf hunlieden terstond dertig duizend archiers, met schilden, die hen bewaarden voor 't geschut van de stad,

Hoe Pilatus en die van binnen zich verwonderden, omdat zij de grachten zagen maken.

Pilatus, de Koning Archilaüs, en die van binnen, ziende dat ze zoo sterk belegerd waren, werden zeer beducht. En de koning Archilaüs zeide tot Pilatus: 't waar beter dat men Josephus raad vraagde, want hij een zeer wijs kapitein is. En Pilatus deed hem terstond voor hem komen en zeide tot Josephus: wat raad geeft gij ons te doen tegen den Keizer, die ons belegerd heeft? Josephus antwoordde: mijn heer, wij en kunnen daar niet veel tegen doen, maar ik zoude u raden, dat wij ons morgen alle te zamen wapenden, en dat wij hen met den opgang der zonne tegen gingen; want zij het schijnen der zonne regt in hunne oogen hebben; en worden ze daardoor verblind, dan kunnen wij hen ligtelijk verslaan en verdrijven van onze stad. Dezen raad dachten Pilatus en de koning Archilaüs goed en profijtelijk te zijn: zij geboden 's avonds, dat alle mannen 's anderen daags gewapend voor Salomons tempel moesten komen, vóór zonsopgang, om tegen die van buiten te vechten: hetwelk alzoo gedaan werd. Des anderen daags 's morgens waren alle de Ridders, en het andere gemeen volk vergaderd voor Salomons tempel, en waren

zeer wel gewapend om te vechten. 't Getal was 20000 Ridders, en 60000 Archiers. Pilatus gebod eenen iegelijk Archier onder zijnen kapitein te gaan. En de Koning Archilaüs en Pilatus geleidde de 20000 Ridders. En daarna gingen zij in eene schoone order uit de stad; 't welk een van des Keizers wachters gewaard werd, die terstond naar de tenten reed, en al het volk slapende vond, want de zonne was nog niet opgegaan. Toen liep hij tot den Keizer, en zeide: Heer Keizer, uit de stad komen vele Ridders en Archiers om u te bevechten.

Hoe de Keizer zijn volk deed wapenen, en van den strijd die daar zeer wreed voorviel.

De Keizer deed zijnen Zoon Titus, Jaffat, Joseph en Jacob tot zich komen, en beval henlieden dat zij 't heir terstond zouden wapenen, en alzoo gewapend tot hem doen komen, 't welk alzoo geschiedde.

De Ridders en Archiers dit hoorende, verblijdden zich zeer, wapende zich naarstiglijk, en gingen tot den Keizer, die tot henlieden aldus sprak: wij zullen in 't kort strijd voeren tegen die van Jeruzalem, daarom stelt u in goede orde, 't welk zij terstond deden; en toen zij gereed waren ging de Keizer voor, en alzoo gingen zij naar Pilatus heir, en kwamen aan op den regten tijd, eer ze nog allen uit de stad waren. En de batalliën vergaderden terstond onder een, en sloegen zeer vreeselijk op malkander, slaande door harnas en zwaarden alzoo henen, dat 'er van Pilatus lieden 3000 dood bleven, zonder de Ridders en de Archiers. En de Keizer verloor 'er omtrent 800. Maar die van Jeruzalem hadden de meeste scha-

de, want onze lieve Heer de zijne wel beschermd. En deze bataliën duurden tot middernacht toe, zonder ophouden.

Hoe de batailliën van een scheidten en van den tweeden en derden strijd.

Toen zij aldus wreedelijk onderling gevochten hadden, scheidten beide bataliën van een. En toen zij een weinig voortgereisd hadden, vergaderden zij weder als te voren, vechtende zeer ongenadiglijk. Als toen van Pilatus lieden verslagen wierden en dood bleven drie duizend, en van des Keizers volk omtrent acht honderd. En deze strijd bleef duren tot de zonne onder was. En onze lieve Heer deed op dien tijd een schoon mirakel: want toen beide de heirlegers van een meenden te scheiden, door de donkerheid des nachts, voor den ondergang der zonne, zoo stond de zonne wederom op uit de horizon, als of ze eerst opgestaan was in den morgenstond, zoodat tusschen den ondergang der Zon geen nacht en was. De Keizer en zijne lieden dit schoon mirakel ziende, verblijdden zich zeer, en keerden terstond weder naar de batailliën der Joden. Deze bataille duurde tot middernacht toe, en daar bleef van Pilatus volk duizend, een honderd en vijftig, en van des keizers

volk twee honderd en vijftig; en beide de partijen waren zoo verhit in 't vechten, dat zij zich terstond weder verhieven, en streden zeer vromelijk tegen malkander, tot dat de zonne onderging. En daar werden van de Joden verslagen duizend twee honderd en vijftig. Toen nam Pilatus en zijn heir de vlugt, en de Romeinen vervolgden ze tot aan de poorte van de stad. En daar werden de Joden zeer geplaagd, want op de muren stond een man, die met luider stemme riep: kom Vespasiaan, kom binnen Jeruzalem; en zij meenden dat het de Heilige Propheet geweest was.

Hoe Pilatus en Koning Archilaüs van hunne verliezen zeer bedroefd waren.

Toen Pilatus en de Koning Archilaüs binnen Jeruzalem kwamen, waren ze zeer bedroefd van hun verlies. En de Romeinen reden in hunne tenten, en stelden zich te ruste, want zij vermoeid waren van den grooten arbeid, die zij in den strijd gedaan hadden; en zij hadden ook grooten honger, want zij in twee dagen niet gegeten hadden. Pilatus wilde na dien dag niet meer uit de stad gaan, uit vreeze dat hij verslagen zoude worden, maar bleef binnen Jeru-

za

zalem met droevig harte. En de Keizer, ziende dat die van Jeruzalem niet meer uit de stad kwamen, beval hij Jaffat, Jacob en Jozef de grachten te doen volmaken, 't welk zij terstond deden, alzo dat er niemand uit de stad gaan noch komen mogt, zonder des Keizers goedkeuring. De grachten waren 30 voeten diep en 15 voeten breed. Toen die van Jeruzalem zagen, dat er niemand uit de stad gaan mogt dan alleen op des Keizers goedkeuring, werden zij zeer droevig en riepen tot Pilatus aldus: mijn Heere, gij waart zeer kwalijk beraden dat gij den Keizer de stad niet overgeeft; want wij hem nu niet ontvlieden kunnen. Toen Pilatus dit geroep hoorde, werd hij nog meer bedroefd en zeide tot den Koning Archilaüs en tot de Joden: waar zullen wij met de dooden blijven, die ons de Romeinen verslagen hebben? Zij antwoordden: Heere, men moest een groot graf maken, en werpen ze daarin, want blijven ze bij de stad liggen, wij zouden van den stank sterven. Toen beval Pilatus zulks te doen.

Hoeveel dat er binnen Jeruzalem van grooten honger stierven; en van de vrouw, die haar kind van grooten honger opat, van hetwelk zij Pilatus een vierdepart gaf om te eten.

Een weinig tijds hierna was binnen Jeruzalem zoo groot een dure tijd, dat een appel voor zeven Byzanen verkocht werd, en de lieden aten al de beesten, die ze krijgen konden: honden, katten, ratten en muizen, ja, dat nog meer is: zij aten menschendrek. Er was groot geweest en geroep in de stad van gebrek; want daar veel menschen van honger stierven, ja alle dagen ten minste wel

honderd en zestig, en men wierp ze in groote grachten buiten de stad. Pilatus dit merkende, deed uitroepen dat een iegelijk spijsze voor de zijnen zoude nemen zoo lang ze konden, 't welk zij deden; want de vaders namen voor de kinderen, en 't kind voor den vader of moeder, zoo lang als er spijsze in de stad was. En toen al de spijsze opgegeten was, stierven zij met groote menigte van den honger. Binnen de stad Jeruzalem woonde op dien tijd eene weduwe, die een jongen zoon had, en zij had geene spijsze; waardoor zij zeer slauw werd, en bijkans dood van den honger, zoo nam zij haar kind, vierendeelde dat en braadde het aan 't spit, om 't alzoo te eten. Pilatus en de Koning Archilaüs gingen op dien zelfden dag voor de voornoemde vrouw haar huis, en Pilatus werd den reuk rui-kende en zeide tot zijne dienaars: gaat en beziet waar deze reuk is; want ik heb lust tot eten. Toen gingen de knechten naar der voornoemde weduwen huis en klopten aan de deur, en men deed terstond open. De dienaars traden in het huis, groetten de vrouw en zeiden tot haar aldus: mijn heer Pilatus gebiedt u, dat gij hem van uwen zoon zendt, dien gij gebraden hebt. En de vrouw antwoordde: dat wil ik gaarne doen; en zij gaf den knechten het eene kwart van haar kind. Toen de knechten het kind zoo gevierendeeld zagen, werden zij zoo vervaard en verschrikt, dat zij bijkans in onmagt vielen en riepen met vervaarde harten tot Pilatus. Toen Pilatus hen aldus hoorde roepen, vroegde hij hunlieden: hoe komt gij zoo vervaard en brengt mij geenen troost? Mjn heere, spraken zij, eene vrouw heeft haar kind gevierendeeld en zendt u een vierdepart, opdat gij 't naar uwen

3

wil

wil zoudt doen braden. Toen Pilatus dit zag werd hij zeer vervaard, ging in zijn paleis van grooten druk te bedde liggen en stond in drie dagen niet op.

Hoe Pilatus zeer mistroostig opstond, en raad hield met Archilaüs, den Koning, en met zijne Baronnen, en hoe zij den Keizer baden, om hen in genade aan te nemen, en hoe Archilaüs zich zelve ombragt.

Toen nu Pilatus drie dagen te bed gelegen had, stond hij zeer mistroostig op, ging in Salomons tempel met Archilaüs, den Koning, en deed al zijne baronnen bij zich komen en zeide tot hen: lieden: mijne heeren! ik weet geen raad tegen den Keizer, die ons geheel verderft en verhongert; en in de stad is een groot ongeval geschied; want eene moeder heeft haar eigen kind gegeten van den grooten honger, daarom zoude ik u raden, dat wij de stad overgaven. Wil hij mij dooden, dat mag hij doen; want ik heb liever dat ik sterf, dan dat al het volk van honger verderft; want hier alle dagen wel drie honderd menschen van honger sterven.

Toen ging Pilatus en de Koning Archilaüs, en 500 ridders met hem, en wilde tegen den Keizer Vespasiaan spreken. De Keizer en Titus, zijn zoon, kwamen met 5000 ridders tegen Pilatus spreken. Pilatus sprak aldus tot Vespasiaan, den Roomschen Keizer: Heer, ik bid u, dat gij mij en mijn volk in genade ontvangt en met de stad doet naar uwen wil. De Keizer zeide: ik wilde stad en al 't volk tot mijnen wil hebben, zonder iemand in genade te ontvangen. Toen sprak de Koning Archilaüs tot den Keizer aldus: ik ben Koning Herodes

zoon, die Koning van Galileë was. Toen hij stierf, werd ik als Koning gekroond van hetzelfde land; daarom bid ik u, mij in genade te ontslaan; want mijn vader en ik nooit iets misdaan hebben, noch wij gaven ook ooit eenigen raad om Christus ter dood te brengen; en mijn vader en de uwe waren grooten vrienden. Toen zeide en vroegde de Keizer aldus: zijt gij Koning Herodes zoon, die vier duizend drie honderd en zestig kindertjes deed dooden, zonder eenige barmhartigheid, zoo zal ik mij uwer ontfermen, gelijkerwijs uw vader de kindertjes ontfermde, toen hij ze met grooten nijd deed dooden; want gij uws vaders boosheid bekoopen zult, worde ik van den dood gespaard. De Koning Archilaüs werd door deze woorden met toorn ontstoken, trad van zijn paard, ontwapende zich, trok zijn zwaard uit de schede en sprak tot den Keizer aldus: gij noch een van uwe ridders zal zich beroemen van mijnen dood, noch zijn zwaard in mijn bloed verwen. Na deze woorden zette hij de punt van zijn zwaard tegen zijn harte, 't hecht tegen de aarde, en doorstak zich zelve, zoo dat hij over de muur in de gracht dood nederviel.

Hoe Pilatus die van Jeruzalem het antwoord van den Keizer zeide en hen ried, hun beste schat op te eten.

Toen Pilatus en die van Jeruzalem dat stuk van den Koning zagen, waren zij zeer bedroefd, keerden weder naar de stad en vertelden aan de burgers de antwoorden, die zij van die van buiten gehoord hadden, en hoe de Koning Archilaüs zich zelve doorstoken had. Toen de burgers dat hoorden, scheurden zij hunne kleederen van 't lijf en trokken 't

haar

haar uit hun hoofd, en schreiden zoo vervaarlijk, dat men ze tot in des Keizers heir konde hooren. 's Anderen daags deed Pilatus al het volk voor zich komen, en zeide tot hen: gij Heeren, gij ziet wel dat wij de stad niet langer houden kunnen, want wij geen spijs hebben, en zullen van grooten honger sterven. Daarom weet ik geen beteren raad, als dat wij al te zamen ons goud, zilver en gesteenten, in metalen mortiers sijn stooten, en eten om 't leven te behouden zoo lang als wij kunnen, en ook omdat de Keizer te minder profijt van de stad hebbe, als hij ze gewonnen heeft. Dezen raad dagt hen lie den goed, en een iegelijk van hen ging 't huiswaarts, en stampte zijn goud, zilver en kostelijke gesteenten, en deden gelijk Pilatus hen geraden had. En leefden al zoo 22 dagen, dat ze niet aten dan goud, zilver en edele gesteenten. En die veel schatten hadden deelden dengenen die weinig hadden. Toen nu die van Jeruzalem hun goud en zilver gegeten hadden, gelijk gij gehoord hebt, zoo gingen zij tot Pilatus, en zeiden aldus: Heere, wij hebben al onzen schat opgegeven, gelijk gij ons geraden hebt, wat zullen wij nu meer doen? Toen zeide Pilatus tot hen lieden, al weenende: gij Heeren, gij hebt mij Gouverneur en Regent van u en van de stad gemaakt, maar ik kan u niet langer regeeren. Daarom bid ik u alle te zamen, hebbe ik u iets misdaan of misleid, dat gij het mij vergeven wilt. Toen die van Jeruzalem Pilatus zoo deerlijk om vergiffnisse hoorden bidden, wierden ze alle te zamen weenende, en riepen met luider stemme: mijn Heere, laat ons te zamen ons betrouwen in de goden stellen, en geven de stad en ons zelve den Keizer over; want het is beter dat ons de Romeinen verslaan

en dooden, dan dat wij van honger sterven. En misschien zal hij ons genadig wezen.

Hoe die van Jeruzalem Titum om genade baden, en van des Keizers woorden.

Na deze woorden gingen Pilatus en die van Jeruzalem buiten de stad, binnen de grachten die de Romeinen daar gemaakt hadden. En Pilatus sprak aldus tot Titus, die aan de andere zijde van de grachten met zijne Ridders was: Heer Keizer, wij bidden u ootmoediglich dat gij ons in genade wilt ontvangen. Toen ontbood Titum 't bevel van zijn vader Vespasiaan met twee Ridders. En zoo haast als de Keizer deze tijding hoorde, deed hij al zijn volk wapenen, en reed met het geheele heir naar de grachten daar Titus en Pilatus met die van Jeruzalem hem verwachtten, de eene over de eene zijde, en de andere, over de andere zijde van de grachten. En Titus zeide tot zijnen Vader: Heer Vader, hier is Pilatus, die u Jeruzalem overgeven wil, indien gij zijner en zijner onderzaten genadig wilt wezen. Toen antwoordde de Keizer zijnen zoon Titus met zoo luide stemme dat het Pilatus hoorde: het is nu te laat gebeden, ik en zal zijner niet meer ontfermen, dan hij over Jezus barmhartig was, dien hij ter dood verwees, en wiens dood ik over hem en al zijn volk wreken zal. Pilatus en die van Jeruzalem, waren van dit antwoord zeer droevig, en riepen met disperate harten tot den Keizer: heer Keizer, neem de stad met alle de lieden die daar in zijn, en doe 'er mede naar uwen wille.

Hoe de Romeinen de stad Jeruzalem innamen, en vingden alle de lieden.

Toen deed de Keizer de grachten vullen, en zond Titum, Jassat en Jacob met vijftien duizend Ridders in de stad, en zoo haast als zij binnen waren, sloten zij de poorten zoo vast toe dat 'er niemand uitloopen konde. Daarna vingden zij alle de Joden en Jodinnen, en bonden ze aan malkanderen vast, ten getale van twee en zeventig duizend en zes honderd mans en vrouwen. En toen zij wel vastgebonden waren, deden zij de poorten open, en lieten den Keizer met de lieden binnen komen, die rondom de stad gewacht hadden, dat daar niemand uit liep. En toen zij binnen de stad waren, reden zij voor Salomons tempel, en dankten onze lieven Heer over hunne Victorie. Daarna rustten zij eenige dagen.

Hoe de Joden verkocht werden, en hoe de Romeinen goud in hun ligchaam zochten, en hoe de stad Jeruzalem geheel verdistruueerd wierd.

En toen de Keizer zag dat hij zoo veel Joden gevangen had, en dat hij daar mede naar zijnen wille doen mogt, zoo zeide hij tot zijne Baronnen: mijne Heeren, vermits ons Christus victorie verleend heeft, zoo wil ik zijn dood op de Joden wreken, en verkoopen ze, dertig om eenen penning, gelijk ze Jezus voor dertig penningen kochten. En de Keizer ordonneerde terstond vijftien Ridders, die ze alle verkochten. En hij deed de geheele stad door roepen, dat alle man die Joden wilde koopen, tot de Ridders moesten komen, die den Keizer daar toe gesteld had, men zou er dertig om eenen penning geven, om zijnen wille daar mede

de te doen. En zoo haast als die uitgeroepen was, kwam daar een Ridder voor den Keizer, die zeide dat hij een kudde Joden hebben wilde, en men gaf 'er hem terstond dertig voor eenen penning. De Ridder leidde ze in zijn herberg, en daar stak hij 'er een dwars door zijn huid, dat hij dood ter aarde viel. En toen de Ridder zijn zwaard uit des Joden buik trok, liep 'er niet een droppel bloed uit zijn ligchaam, maar wel zilver en goud. De Ridder dit ziende verwonderde zich en greep terstond eenen anderen jood, zeggende tot hem: ik wil dat gij mij zeggen zult wat dit beduid, dat deze jood bloed uitstort, als of het zilver en goud ware. Mijn Heer! antwoordde de jood, gelievet u mijner genadig te wezen, ik zal u de waarheid zeggen. Ik beloove u, zeide de Ridder, dat gij niet sterven zult, indien gij mij de waarheid zegt. Pilatus, sprak de jood, gebood ons onzen schat op te eten, omdat de Keizer en zijne lieden niet rijk zouden zijn, al hadden zij de stad gewonnen, en wij hebben in tweeëntwintig dagen anders niet gegeten dan zilver en goud. Toen de Ridder deze woorden gehoord had, gebood hij zijnen knechten dat zij de andere joden het hoofd zouden afslaan; en daarna deed hij hun de buik opsnijden, het goud en zilver daar uit trekken, en deed de ligchamen op de straten werpen. En toen de andere Romeinen dat wisten, wilde een iegelijk dertig koppen hebben, om zijnen wille daar mede te doen. Pilatus gaf die van Jeruzalem kwaden raad, toen hij henlieden raadde hun goud en zilver op te eten: want daar werden zeventig duizend vierhonderd en vijftig gedood, en de buik opgesneden, om het goud en zilver daar uit te trekken. En als de Keizer zag dat de joden bijna alle verkocht waren, vraagde hij de Ridders

ders hoe veel dat zij 'er nog hadden? Zij antwoordden wij hebben 'er nog negenmaal dertig. Toen gebood hij den Ridders om die niet te verkoopen, want hij ze voor zich houden wilde. Als nu de joden alle verdistruueerd en gedood waren, zoo deed de Keizer hunne ligchamen in de vesten van die stad werpen, en de muren van de stad op hen, zoo dat den eenen steen op den anderen niet bleef. Hij deed ook alle de huizen afbreken die binnen Jeruzalem stonden, uitgenomen Salomons tempel, en de toren Sion. Toen was vervuld 't woord dat onze lieven Heer op den Palmdag met weenen de oogen sprak. En nadat deze destructie aldus gedaan was, gelijk gij nu gehoord hebt, zoo leidde Jassat, Joseph en Jacob, de Keizer Titus met de Baronnen op den berg daar Jezus gekruist was; en voorts aan alle de plaatsen die hij gepasseerd was.

Hoe de Romeinen uit Jeruzalem scheiden, en hoe de Keizer driemaal dertig Joden met Schepen in de zee deed voeren.

Dit aldus gedaan zijnde, wilde de Keizer naar Rome reizen, en Pilatus met de andere joden die daar gebleven waren, wel vast houden, daarom deed men ze tot Akers leiden, en toen ze tot Akers gekomen waren, deed de Keizer drie Schepen gereed maken, en in elk schip deed hij driemaal dertig joden zetten, zonder eenige spijs, en deed ze met andere Schepen in de zee leiden, en liet ze varen daar 't hem beliefd. Maar onze lieve Heer en liet ze toch niet verdrinken, want hij wilde dat ze in de wereld zouden blijven ter gedachtenisse van zijn lijden. Het eens schip landde in Nervoniën, 't

andere te Bordeau, en het derde in Engeland. En na deze dingen deed de Keizer zijn schepen bereiden, en voorzien van spijs en drank, en van al dat hem behoefde, en toen ging hij te schep met zijne lieden, en zeilden zoo naarstiglijk, dat zij te land arriveerden, in de haven te Barletten, daar de Keizer en zijn lieden zeer eerlijk ontvangen werd van de burgers. En van daar reisden zij naar Rome.

Hoe de Paus St. Clement de Keizer Vespasiaan te Rome eerlijk inhaalde, en deed hem met Titum, Jassat, Joseph, Jacob en meer andere Ridders doopen, en de Afgoden van Rome wegwerpen.

En toen de heilige man St. Clement gehoord had dat de Keizer Vespasiaan bij de stad was, ging hij hem te gemoet met zijne geestelijkheid. De Keizer hem met de Processiën ziende komen, trad van zijn paard, omhelsde en kuschte hem zeer vriendelijk: en desgelijks deed ook de jonge Keizer Titum. En binnen Rome werden groote feesten gehouden, om den Keizer en zijn volk, die Christi dood gewroken hadden. Daarna ging den Paus tot den Keizer, en zeide tot hem aldus: mijn Heer, nadien dat u Christus tegen uwe vijanden victorie behaald heeft, zoo bid ik u, dat gij u van uwe beloften kwijten wilt, want beloften maken schuld. De Keizer vraagde, wat heb ik beloofd? Heere, zeide St. Clement, dat gij u zoudt doen doopen. Toen zeide de Keizer, dat wil ik gaarne doen ter eere Christi, als 't u belieft. Met deze woorden scheidde St. Clement van den Keizer, dankende onzen lieven Heer, bereide de Vonte, en zeggende ze; en op den derden dag daar na doopte hij den Keizer, zonder zijn naam

te veranderen. Daarna doopte hij Titus des Keizers zoon, Gay de Seneschaal, Joseph van Arimathea, Jacob en Jaffat, met alle de andere Ridders en Baronnen. En toen 't gemeene volk zag dat alle de Heeren en Edellieden zich lieten doopen, riepen zij tot St. Clement: Heilige Vader, doop ons ook, en leer ons de Wet der Christenen. En toen St. Clement zag dat al het volk gedoopt wilde wezen was hij zeer blijde, en deed de Vonte weder vulen, zegende ze, en zeide tot hen lieden aldus: gij Heeren! komt alhier, en gij zult alle in den naam des Vaders, des Loons, en des Heiligen Geestes gedoopt worden; en zij deden 't alle zeer gaarne, alzo dat er binnen Rome niemand was of hij werd gedoopt. En de Keizer deed alle de Afgoden afbreken. Daarna gaf hij zijne Hertogen, Graven, Ridders en het andere gemeene volk, dat met hem te Jeruzalem geweest had, vrijheid om naar huis te reizen. En toen ze in hunne landen kwamen lieten ze alle hunne onderzaten doopen.

Hoe de Keizer de Senatoris van Rome liet vergaderen, om Pilatus ter dood te verwijzen, en van de Sententie die zij over hem gaven.

Sommige dagen daar na gingen de Keizer en Titum des Paus vermaninge hooren; en toen zij de vermaninge en de Godsdienst bijgewoond hadden, gingen zij op 't Paleis, en de Keizer ontbood de Senators tot hem. En toen zij gekomen waren, gebod hij hen lieden dat zij Pilatus behandelen zouden naar zijne verdiens e. Toen gingen de Senators zich daar op beraden. En als zij lange tijd onderlinge raad gehouden hadden, kwamen zij weder tot den Keizer, en spraken aldus: mijn Heere: wij erkennen dat

Pilatus wel eenen wreeden dood verdiend heeft; maar uw heer vader Augustus Cesar eischte, dat wie tegen den Keizer iets misdeed, in de stad Vienne moest gestraft worden, ten ware hij een ingezeten burger van de stad Rome was; dat is Pilatus niet, en daarom moet hij te Vienne gejustificeerd worden, en dat in maniere hierna volgende, te weten: dat de Juge van Vienne eenen pilaar zal doen maken, drie vademen hoog, op dien pilaar een ijzeren garde en binden Pilatus al naakt aan de roede, en dat men boven zijn hoofd aldus schrijve: dit is Pilatus, die Jezus ter dood verwees, zonder verdienste, en die zijnen geregtigen heer den Keizer loochende, en dat men hem met het aangezicht zonnewaarts stelle. Wanneer hij dus van Tertiestijd tot den Vespertijd gestaan heeft, zal men hem 't eene oor snijden, daarna weder in de gevangenis zetten en hem wel te eten en te drinken geven, opdat hij de pijn 22 dagen verdragen kan, gelijk hij en die van Jeruzalem 22 dagen van hunnen schat leefden; en 't oor aan den pilaar hangen. Des anderen daags zal hij weder op den pilaar gezet worden, gelijk te voren, als hij wel gegeten en gedronken heeft, dan zal men hem 't andere oor afsnijden en hangen ze bij elkander. Op den derden dag zal men hem de eene hand afhouden. Op den vierden dag zal men hem de andere hand afhouden. Op den vijfden dag zal men hem een stuk vleesch uit zijn lijf snijden van den hals tot aan de billen. Den zesden dag zal men hem nog een stuk uitsnijden als te voren. Den zevenden dag zal men hem een stuk vleesch uitsnijden rondom zijn hals. Den achtsten dag zal men hem een stuk uitsnijden, achter en voor om zijn midden gaande. Den negenden dag zal men hem

de

de zool van zijne eene voet snijden. Den tienden dag zal men hem zijn eene schouder breken. Den elfden dag de andere schouder. Den twaalfden dag zal men hem de andere zool van zijne voet snijden. Den dertienden dag zal men hem den eenen arm afhouden. Den veertienden dag zal men hem den baard uittrekken. Den vijftienden dag zal men hem de eene voet afhouden. Den zestienden dag zal men hem de andere voet afhouden. Den zeventienden dag zal men hem 't eene been breken. Den achttienden dag zal men 't andere been breken. Den negentienden dag zal men hem de tong uittrekken. Den twintigsten dag zal men hem al zijne leden breken. Den eenen twintigsten dag zal men hem onthoofden, vergaderen alle de stukken en leggen ze op den pilaar. En den twee en twintigsten dag zal men de stukken verbranden en werpen de asch in de Rone.

Hoe de Keizer Pilatus met de ridders te Vienne voerde, en die van Vienne gebod de pilaar te maken.

En toen de Keizer dit oordeel over Pilatus hoorde geven, schreef hij terstond in een brief aan de heeren van Vienne, hoe zij Pilatus justificeeren zouden, en gaf den brief den ridders, die Pilatus met dien brief tot Vienne in de handen der justitie bragten. De heeren ontvingen de ridders zeer verblijd en zij visterden den brief, dien de Keizer gezonden had. Toen zij des keizers brief gelezen hadden, deden zij Pilatus in eenen diepen put zetten, tot dat de pilaar gemaakt was. De ridders, die Pilatus daar bragten, zeiden dat zij daar blijven wilden tot dat Pilatus gejustificeerd was; waarover de heeren en de burgers van Vienne zeer verblijd waren.

Hoe de duivel Pilatus met lijf en ziel wegvoerde met den toren, daar hij in gevangen zat.

Toen de pilaar gemaakt was, deden de heeren Pilatus uit den put trekken, om hem des anderen daags te justificeren. Wanneer zij hem uit den put getogen hadden, was hij zoo mismaakt van aangezicht, dat hij eerder een duivel dan een mensch scheen te wezen, zoo vreeslijk zag hij er uit. Toen deden hem de heeren in een toren zetten, die op de brug van Vienne stond, nevens de Rone. Deze toren was drie zolders hoog. Op de onderste zolder werden mannen met wapenen gezet, op de tweede zolder werd Pilatus gezet, en op de derde zolder werden ook mannen met wapenen gezet, die allen Pilatus bewaakten. Des anderen daags ging de Justitie Pilatus halen, om hem op den pilaar te stellen; zij geboden den lieden die hem bewaarden, dat zij hem afbragten. Als hem de wachters van den toren meenden te leiden, kwamen daar wonderlijk veel duivels in den toren en rondom denzelve gevlogen, roepende zeer vreeslijk: de man is ons, de man is ons. De toren beefde zoo zeer, dat de heeren en wachters met groote vervaardheid daaruit liepen, en de toren met Pilatus en met de duivels, viel terstond in de Rone. De heeren, burgers en ridders, die Pilatus gebragt hadden, zagen zoo veel duivels in 't water, daar de toren gevallen was, dat allen zich vervaarden. Op zekeren tijd daarna wilden de heeren weten, of de toren diep in het water gezonken was. Zij zeiden tot de visschers gij moet met een schip varen daar de toren ingefallen is, en meten of hij zeer diep gezonken is. Doch de visschers wil-

wilden dat niet doen, omdat het water vervaarlijk draaide, daar de toren in was gevallen.

Maar zij namen vier honderd vadem koord, en bonden 't eene einde van de koord aan het scheepken en het andere aan een ton vol vlothout. Zij hielden het einde met de ton in hunne handen en lieten het scheepken drijven, regt daar de toren in was gevallen; en het scheepken viel terstond met de koord in 't water, zoo ver als het los was. Toen wierpen de visschers het andere einde met de ton ook in 't water en het zonk al te zamen. Aldus zonk Pilatus; en daarna zag men nooit iets van hem, van den toren, van het schip, van de koord, noch ook van de ton, daar het vlothout in was. Het water draait nog heden daags daar de toren in viel; de pilaar, daar Pilatus op gejustificeerd is, bleef te Vienne lang gemaakt staan. De duivel deed zulks aan hem, opdat hij geen berouw zou krijgen van zijne misdaden, want had hij berouw gekregen, dan had hij hem verloren.

En toen dit alles geschied was, keerden de ridders, die Pilatus naar Rome gebragt hadden, terug, en vertelden den Keizer en den Senatoris, hoe het met Pilatus vergaan was.

Hoe lang Jeruzalem gestaan heeft, vóór 't van den Keizer Vespasianus aldus verdistrueerd werd.

Jeruzalem werd aldus gewonnen op den achsten van Spelmaand, daar nu onze vrouwendag Nativitaris op is; en hierna was Jeruzalem nog vier maal gewonnen; want nadat de Joden Jeruzalem gesticht hadden, van Nebuchodonosers destructie, zoo won het Asolus, de Koning van Egypte. Vervolgens Antiochus Epiphanes. Daarna kwam Pomp-jus van Rome en won het ook. Toen Herodes met het heir van Rome. Maar allereerst zoo won het Nebuchodonoser, de Koning van Babylonien, die het verdistrueerde, toen 't gestaan had MCCCC en 9 jaren, 8 maanden en 6 dagen. Melchizedek, die Gods Priester was, stichtte eerst Jeruzalem; maar de Kananieten dreven hem daar uit. Hierna kwam een Koning, die Leovius heette, en vermaakte dit Jeruzalem, dat der Joden voornaamste stad is. Nadat Leovius ze over 490 jaren gesticht had, verdistrueerde ze Nebuchodonoser. En van Leovius tijden tot dat ze Vespasiaan en Titus met de Romeinen hadden verdistrueerd, was geleden duizend en twee en zeventig jaren. Jeruzalem had toen gestaan 3072 jaren. Dus werd Jeruzalem verdistrueerd om 't bloed, dat daarin gestort was van de heilige Propheten; want daardoor hadden zij het wel verdiend.

Hier eindigt de Historie van de deertlyke Destructie en Ondergang der stad JERUZALEM.

c. f.

